

*Зюкова М.М., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет «Полтавська політехніка ім. Ю. Кондратюка», м. Полтава
кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування, доцент*

*Вороніна В.Л., кандидат економічних наук, доцент
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава
кафедра менеджменту, доцент*

ОБЛІК ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВА ЗА НАЦІОНАЛЬНИМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

На сучасному етапі, коли світ увійшов у нову економічну кризу, економіка країни відчуває надзвичайний негативний вплив. Тимчасові карантинні обмеження значно зменшили ділову активність підприємств.

Все це вкрай негативно відображається на бізнес-середовищі. І забезпечення прибутковості діяльності підприємствами стоїть під загрозою.

В системі управління діяльністю підприємства одне з ключових місць займає бухгалтерських облік доходів.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкриття в фінансовій звітності визначаються низкою національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

При відображенні в обліку та звітності інформації щодо доходів підприємства, що складають фінансову звітність за національними стандартами керуються П(С)БО 15 «Дохід», П(С)БО 18 «Будівельні контракти» та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Підприємства, що складають звітність за МСФЗ керуються МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами».

Метою МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами» є встановлення принципів, які підприємство повинно застосовувати, щоб повідомляти користувачам фінансової звітності корисну інформацію про природу, суму, час та невизначеність доходів від звичайної діяльності і грошових потоків, що виникають внаслідок договору з клієнтом.

Згідно з МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами» дохід (income) це збільшення економічних вигід протягом звітного періоду у формі надходжень або покращення активів або зменшення зобов'язань, що веде до збільшення власного капіталу, окрім збільшення власного капіталу, пов'язаного з отриманням внесків від учасників власного капіталу.

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності доходи це збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке призводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).

П(С)БО 15 «Дохід» категорія дохід не тлумачиться. Натомість фігурує поняття дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) - загальний дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт або послуг без вирахування наданих знижок, повернення раніше проданих товарів та непрямих податків і зборів (податку на додану вартість, акцизного збору тощо).

Можна констатувати, що принципових відмінностей у трактуванні категорій дохід у міжнародних та національних стандартах немає.

За П(С)БО 15 «Дохід» дохід визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена і відображається в бухгалтерському обліку в сумі справедливої вартості активів, що отримані або підлягають отриманню.

Відповідно до п. 31 МСФЗ 15 суб'єкт господарювання визнає дохід від звичайної діяльності, коли (або у міру того, як) суб'єкт господарювання задовольняє зобов'язання щодо виконання, передаючи обіцяний товар або послугу (тобто актив) клієнтові. Актив передається, коли (або у міру того, як) клієнт отримує контроль над таким активом.

Щоб визначити момент часу, у який клієнт отримує контроль над обіцяним активом, а суб'єкт господарювання задовольняє зобов'язання щодо виконання,

суб'єкт господарювання має врахувати вимоги щодо контролю, (пп. 31–34 МСФЗ 15).

Отже, можна зробити висновок, що МСФЗ 15 містить більш економічно обгрунтовану та деталізовану концепцію щодо факту та порядку визнання доходів, що сприяє підвищенню доречності, зрозумілості, дохідливості інформації фінансової звітності складеної за міжнародними стандартами.

Література:

1. Міжнародний стандарт фінансової звітності 15 «Дохід від договорів із клієнтами». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS-15_ukr-compressed.pdf
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 No 73. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 No 627. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>